

[Woord bij het afscheid van Wim Hoogbergen als hoofdredacteur van *Oso*, Amsterdam, KIT, 23 maart 2007]

Op 3 februari 2000 zond ik, pas aangetreden als redacteur van *Oso*, een mailtje naar Wim Hoogbergen. Negen jaar daarvoor was Wim aangetreden, direct al als eindredacteur, en het moge een gelukkig toeval geweest zijn – of voor de meer New Age-georiënteerden onder ons: het zal wel geen toeval geweest zijn – dat juist de jaargang waarin Wim aantrad het tijdschrift een goudkleurig omslag kreeg. Ik vroeg Wim op die 3de februari van het jaar 2000 om 13.53 uur, 7 minuten voor 2 in de namiddag, om voor mij een recensie-exemplaar aan te vragen. Hij antwoordde direct dat hij dat zou doen en dat hij de uitgever al – vergeefs – gebeld had, en nog eens enkele minuten later meldde hij dat hij contact had gehad met de uitgever en dat het boek eraan kwam. Dat was, zo zie ik in het bestand, om 13 uur 37, dus zelfs een half uur voordat ik hem überhaupt iets gevraagd had! Hij voegde aan zijn bericht bovendien toe: ‘Gefeliciteerd trouwens met Mama Sranan. Wat een prachtboek, qua inhoud en vormgeving. Mijn echtgenote heeft het al uit en ik moest je namens haar omhelzen.’ Een dag later meldde hij dat het recensie-exemplaar waar ik om gevraagd had, was aangekomen en door hem naar mij doorgestuurd. Ik schreef hem: ‘Tweemaal dank. Die omhelzing sla ik natuurlijk niet af. Ik hoop t.z.t. als jij weer eens tijd hebt gehad voor 700 pagina’s ook jouw baardkriebels te mogen ondergaan.’ Of ik die omhelzing behalve als elektronische versie ook in het echt nog van Wim gehad heb, of wie weet zelfs de oorspronkelijke omhelzing van Marja, kan ik me niet herinneren. Maar het voorval zegt volgens mij wel veel over het hoofdredacteurschap en de persoonlijkheid van Wim. Om te beginnen natuurlijk over zijn gulhartigheid: dat je een begeerd nieuw Suriname-boek eerst aan je vrouw zou laten lezen! Vervolgens zegt het voorval veel over Wims slagvaardigheid als aanvoerder van de *Oso*-troepen: je hoefde nooit dagen op een antwoord te wachten. En het zegt tenslotte natuurlijk ook iets over de *personal touch* die hij ook in zakelijke mails altijd probeert aan te brengen.

Wie de colofons bekijkt over de jaren dat Wim aan het roer stond, ziet dat zijn functie merkwaardig genoeg altijd als eindredacteur benoemd is, zoals het voor de lezers ook niet altijd gemakkelijk geweest moet zijn om uit te maken wat nu redactie, kernredactie en redactieraad was – in dat opzicht was het wel een gezellig rommelboeltje. Wat voor Wim gold was dat er werk gedaan moest worden, en voor hem als animator, intermediair, redactievoorzitter en eindredacteur, kortom dus als hoofdredacteur, wel een hele hoop werk. In dat opzicht was Wim van de stropdasloze generatie die het niet uitmaakte of je nou schout-bij-nacht of brigadegeneraal genoemd wordt: de armen uit de mouwen steken, daar gaat het om.

Het is verleidelijk om te kijken in hoeverre Wim ook inhoudelijk zijn stempel heeft gezet op het tijdschrift. Dat het tweede nummer van de ‘gouden jaargang’ direct al aan ‘De andere marrons’ was gewijd, is uiteraard geen toeval geweest. Maar het blad is natuurlijk ook in belangrijke mate het product van het samenspel van de redacteurs en medewerkers, en belangrijker dan nagaan hoeveel artikelen over marroncultuur er mogelijk op directe instigatie van Wim zijn geschreven, is vast te stellen hoe hij ervoor heeft gewaakt dat *Oso* met zijn aanbod van onderwerpen de volle breedte van de Surinamistiek representeert – al blijft er altijd nog wel wat te wensen over, en al zal er altijd wel een ergens gemopper zijn dat die *bakra* te weinig ruimte voor dit of voor dat heeft gecreëerd.

Oso is nu bezig aan zijn 26ste jaargang, het klinkt nog wat beter als je zegt dat het tijdschrift ruim een kwarteeuw bestaat. Daarvan heeft Wim vijftien jaar lang het blad geleid. Nu ik zelf sinds een klein halfjaar de staf van Wim heb overgenomen, realiseer ik me nog beter dan

daarvoor wat dat betekent: elk nummer vergt de inspanning die gevraagd wordt voor een compleet geredigeerd boek. Auteurs het onplezierige bericht brengen dat hun artikel is afgewezen, schipperen tussen de verschillende ideologische facties op het voetbalterrein van de Surinamistiek, IBS-bestuur en redactie op dezelfde lijn houden, net doen als je een auteur gelooft wanneer die na vijf aanmaningen zegt dat het artikel bijna klaar is, zaniken om foto's van hogere resolutie, zorgen dat je niet per ongeluk per cc de verkeerde mail aan de verkeerde persoon doorstuurt, en zorgen dat je uit strategische overwegingen iemand per ongeluk wel een bericht doorcc-t: het is een balanceerkunst die Wim vijftien jaar lang heeft beoefend, en wie zal het beter doen dan hij?

In tegenstelling misschien tot wat mijn opmerking over strategisch mailverkeer suggereert, haast ik mij te zeggen dat Wim tot de blijmoedigen behoort aan wie achterbaksheid niet besteed is. Hij zegt de dingen klip en klaar, en – ik verklap bij hoge uitzondering iets uit een redactievergadering – hij was ook degene die toen zijn opvolging ter sprake kwam, hardop zei wat anderen misschien uit beleefdheid niet hardop zeiden: of ik met de scherpe manier waarop ik de dingen soms kan verwoorden, de taak van hoofdredacteur wel aan kon. Collegaredacteuren: als ik het laatste halfjaar soms nog te scherp was, dan is dat ook enkel en alleen maar geweest om te laten zien hoe wijs de waarschuwing van Wim is geweest.

Sinds 1980 is *Oso* een vaste waarde geworden binnen de Surinamistiek; het heeft naar leeftijd noch naar kwaliteit zijns gelijke. Er verschenen bladen die het terrein van de Surinamistiek geheel of gedeeltelijk deelden met *Oso* – in Suriname *SWI-Forum*, *Dharm-Prakash*, *Bhasa*, *Cikal*, *Kala*, de *Mededelingen van het Surinaams Museum*, in Nederland *Sranan Akademia*, *Caribisch Forum*, *Black Flash*, *Palet* – maar het structurele probleem was telkens opnieuw de continuïteit, zoals dat eigenlijk voor tal van culturele en wetenschappelijke initiatieven heeft gegolden. Al die tijdschriften – ik zeg het zonder enig leedvermaak – zijn verdwenen. Dat *Oso* na een kwarteeuw nog altijd met goede regelmaat verschijnt, is niet uitsluitend aan Wim te danken, maar hij heeft daar wel enorm toe bijgedragen.

Er is nu een andere hoofdredacteur en er worden andere accenten gelegd, het zal ook voor Wim wennen zijn geweest dat het divergentiepunt van alle *Oso*-zaken elders is komen te liggen. Vóór Wim bekleedden hoofdredacteuren altijd maar drie jaar de functie, Wim had het niets uitgemaakt om nog eens drie jaar aan te blijven. Gelukkig zit hij nog in de redactie, hij mag achteroverleunen.

Dat brengt me tot slot de zomerdag in herinnering dat ik Wim tegenkwam op een van de lage muurtjes voor het gebouw van het Nationaal Archief in Den Haag, het hemd relaxed open, een blik bier in de hand. Ik waan me geen dichter, maar ik heb geprobeerd dat karakteristieke moment voor jou, Wim, in het volgende gelegenheidskwatrijn vast te leggen:

Hij sleept weer dozen vol geschiedenis
zijn boeken in, een nieuw marronchapiter!
Maar tis niks bij wat er oraal te bieden is.
Hij wijst: ‘t Is geen dyogo, slechts een hálve liter!’

Michiel van Kempen